

Informace a doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k individuálnímu vzdělávání žáků v základní škole

Úvod

Současná legislativní úprava umožňuje individuální vzdělávání na 1. i na 2. stupni ZŠ, a to podle § 41 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění účinném od 1. 9. 2016.

Předkládané informace a doporučení jsou pomůckou pro ty školy, které mají malé nebo žádné zkušenosti se zavedením individuální formy vzdělávání nebo mají zkušenosti se zavedením individuálního vzdělávání pouze na 1. stupni ZŠ. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen ministerstvo) proto připravilo komentované znění § 41 školského zákona a metodická doporučení, která vznikla na základě dlouholetého pokusného ověřování.

Materiál není pro školy závazný. Informuje o podmínkách implementace této formy vzdělávání v základních školách, o jejím organizačním zabezpečení, o hodnocení individuálně vzdělávaných žáků a upozorňuje na možné problémy, kterých by se školy měly vyvarovat. Školský zákon nezmocňuje ministerstvo k úpravě podrobností o individuálním vzdělávání vyhláškou, proto musí ředitel školy vycházet pouze z textu školského zákona.

1. § 41 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění účinném od 1. 9. 2016

§ 41

Individuální vzdělávání

(1) O povolení individuálního vzdělávání žáka rozhoduje ředitel školy, kam byl žák přijat k plnění povinné školní docházky, na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka.

(2) Žádost zákonného zástupce o individuální vzdělávání musí obsahovat

- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo, bylo-li přiděleno, a místo trvalého pobytu žáka nebo bydliště, pokud nemá na území České republiky místo trvalého pobytu,
- b) uvedení období, ročníku, popřípadě pololetí, kdy má být žák individuálně vzděláván,
- c) důvody pro individuální vzdělávání žáka,
- d) popis prostorového a materiálně technického zabezpečení vzdělávání a podmínek ochrany zdraví individuálně vzdělávaného žáka,
- e) doklady osvědčující splnění vzdělání osoby, která bude žáka individuálně vzdělávat,
- f) seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1,
- g) další skutečnosti, které mají vliv na průběh vzdělávání žáka,

h) vyjádření školského poradenského zařízení.

(3) Ředitel školy individuální vzdělávání povolí, pokud

a) jsou dány závažné důvody pro individuální vzdělávání,

b) jsou zajištěny dostatečné podmínky pro individuální vzdělávání, zejména podmínky materiální a ochrany zdraví žáka,

c) osoba, která bude žáka vzdělávat, získala alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou, a jedná-li se o žáka na druhém stupni základní školy, vysokoškolské vzdělání,

d) jsou zajištěny vhodné učebnice a učební texty, podle nichž se má žák vzdělávat.

(4) Po dobu individuálního vzdělávání žáka za plnění podmínek uvedených v odstavci 3 odpovídá zákonný zástupce žáka.

(5) Individuálně vzdělávaný žák koná za každé pololetí zkoušky z příslušného učiva, a to ve škole, do níž byl přijat k plnění povinné školní docházky.

(6) Nelze-li individuálně vzdělávaného žáka hodnotit na konci příslušného pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení pololetí.

(7) Pokud má zákonný zástupce pochybnosti o správnosti hodnocení žáka, může do 8 dnů od konání zkoušek písemně požádat ředitele školy o přezkoušení žáka; byl-li zkoušejícím žáka ředitel školy, krajský úřad. Pokud ředitel školy nebo krajský úřad žádosti vyhoví, nařídí komisionální přezkoušení žáka.

(8) Ředitel školy zruší povolení individuálního vzdělávání

a) pokud nejsou zajištěny dostatečné podmínky ke vzdělávání, zejména podmínky materiální, personální a ochrany zdraví žáka,

b) pokud zákonný zástupce neplní podmínky individuálního vzdělávání stanovené tímto zákonem,

c) pokud žák na konci druhého pololetí příslušného školního roku neprospěl,

d) nelze-li žáka hodnotit způsobem uvedeným v odstavcích 5 a 6, nebo

e) na žádost zákonného zástupce žáka.

(9) Pokud ředitel školy rozhodne o ukončení individuálního vzdělávání žáka, zařadí žáka do příslušného ročníku základní školy. Odvolání proti rozhodnutí ředitele školy o ukončení individuálního vzdělávání žáka nemá odkladný účinek.

(10) Výdaje spojené s individuálním vzděláváním hradí zákonný zástupce žáka, s výjimkou učebnic a základních školních potřeb podle § 27 odst. 3 a 6, speciálních učebnic a speciálních didaktických a kompenzačních učebních pomůcek podle § 16 odst. 7 a výdajů na činnost školy, do níž byl žák přijat k plnění povinné školní docházky.

2. Příprava školy

Podmínky vzdělávání žáků v individuálním vzdělávání

Podmínky vzdělávání žáků v individuálním vzdělávání vycházejí z ustanovení školského zákona. Podmínky jsou ve školském zákoně nastavené obecně, a proto škola musí na základě své vlastní situace přizpůsobit podmínky pro individuálně vzdělávané žáky tak, aby bylo možné splnit ustanovení školského zákona. Ministerstvo doporučuje uzavření písemné dohody o individuálním vzdělávání, která, přestože není pro strany právně závazná, by obsahovala základní pravidla spolupráce mezi školou a zákonnými zástupci.

Národní institut pro další vzdělávání bude od ledna 2017 nabízet pro ředitele škol vzdělávací kurz zabývající se problematikou individuálního vzdělávání v základních školách.

Úloha školy v individuálním vzdělávání a způsob komunikace se zákonnými zástupci (vzdělavateli) žáka

Úkolem ředitele školy je vysvětlit pedagogům, jaká bude úloha školy, pedagogů a jaké úkoly a kompetence bude mít zákonný zástupce. Je zapotřebí vysvětlit důvody, které zákonného zástupce k této volbě vedou. Důležité pro pedagoga ve škole i zákonného zástupce je to, aby byl žák vzděláván co nejlépe, a to s využitím

veškerého žákova potenciálu. Pedagog má tento úkol při běžné formě vzdělávání, zákonný zástupce (příp. jím pověřený vzdělavatel) v rámci individuálního vzdělávání žáka.

Vzhledem k tomu, že o povolení individuálního vzdělávání je možné žádat kdykoli během školního roku a škola by na to měla být připravena, ministerstvo doporučuje ředitelům škol, aby stanovili ve školním řádu povinnosti pedagogů spojené s individuálním vzděláváním (příprava materiálů, provádění konzultací a přezkoušení). Ředitel musí rozhodnout o kompetencích jednotlivých zaměstnanců (ředitel, zástupce ředitele, třídní učitel, učitel předmětu) ve vztahu ke každému individuálnímu vzdělávání. Je také nutné stanovit, kdo bude odpovědný za komunikaci se zákonnými zástupci (příp. vzdělavateli) žáků v individuálním vzdělávání a jakými způsoby a prostředky bude komunikace probíhat (osobně, telefonicky, e-mailem atd.).

3. Rozhodnutí ředitele školy o povolení individuálního vzdělávání

§ 41

Individuální vzdělávání

(1) O povolení individuálního vzdělávání žáka rozhoduje ředitel školy, kam byl žák přijat k plnění povinné školní docházky, na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka.

Podle platné právní úpravy rozhoduje o povolení individuálního vzdělávání pouze ředitel školy, ve které je žák přijat k plnění povinné školní docházky. Nemusí se jednat o školu spádovou. Pokud žák doposud nebyl žákem školy, kde zákonní zástupci žádají o povolení individuálního vzdělávání, musí ředitel nejdříve ve správním řízení vyřešit přestup žáka a teprve poté rozhodovat o povolení individuálního vzdělávání. Opačný postup není možný. Na tuto skutečnost je zapotřebí zákonné zástupce upozornit předem a informovat je o možných důsledcích.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, svým § 876 odst. 3 a § 877 stanovuje, že je třeba souhlasu obou rodičů pouze v případě pochybností. Pokud bude ředitel v dobré víře o shodě zákonných zástupců, stačí souhlas jednoho rodiče. Pokud ale existují pochybnosti o souladu obou zákonných zástupců ve věci povolení individuálního vzdělávání, pak vzhledem k platným právním předpisům lze doporučit, aby ve věci přestupu žáka na jinou školu a následně i jeho zařazení do individuálního vzdělávání ředitel školy požadoval souhlasu obou zákonných zástupců. Pokud se zákonní zástupci ani ve spolupráci s orgánem sociálně-právní ochrany dětí (dále též OSPOD) nedokáží domluvit na kmenové škole jejich dítěte nebo na formě vzdělávání jejich dítěte, rozhodne na návrh jednoho zákonného zástupce soud.

Pokud o povolení individuálního vzdělávání žádají zákonní zástupci žáka, který byl rozhodnutím soudu svěřen do střídavé péče rodičů a plní povinnou školní docházku střídavě ve dvou základních školách, pak mu vydává vysvědčení podle § 49 odst. 4 školského zákona základní škola podle dohody, pokud k tomu nebyla rozhodnutím soudu určena jedna ze škol. Rozhodování v náležitostech podle § 41, přísluší pouze řediteli základní školy, která vydává žákovi vysvědčení. Forma vzdělávání na obou školách podle § 49 odst. 4 musí být stejná a řídí se rozhodnutím ředitele školy, která vydává vysvědčení.

Rozhodnutí o povolení individuálního vzdělávání vydané ředitelem školy je správní rozhodnutí (§ 165 odst. 2 písm. k) školského zákona), na které se v plném rozsahu vztahuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Zákonný zástupce musí splňovat podmínky uvedené v § 41 odst. 3 školského zákona.

Pokud zákonní zástupci žáky požádají o povolení individuálního vzdělávání během školního roku a jejich žádosti je vyhověno, ředitel školy musí požádat o snížení přiděleného finančního normativu na tohoto žáka příslušný krajský úřad.

Žádost zákonného zástupce

(2) Žádost zákonného zástupce o individuální vzdělávání musí obsahovat

a) jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo, bylo-li přiděleno, a místo trvalého pobytu žáka nebo bydliště, pokud nemá na území České republiky místo trvalého pobytu,

- b) uvedení období, ročníku, popřípadě pololetí, kdy má být žák individuálně vzděláván,
- c) důvody pro individuální vzdělávání žáka,
- d) popis prostorového a materiálně technického zabezpečení vzdělávání a podmínek ochrany zdraví individuálně vzdělávaného žáka,
- e) doklady osvědčující splnění vzdělání osoby, která bude žáka individuálně vzdělávat,
- f) seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1,
- g) další skutečnosti, které mají vliv na průběh vzdělávání žáka,
- h) vyjádření školského poradenského zařízení.

Není určen předepsaný formát žádosti, pouze obsah žádosti. Zákonný zástupce není povinen použít případný formulář žádosti vydaný ředitelem školy (viz Příloha č. 4 – Doporučený vzor). Žádost však musí obsahovat náležitosti stanovené v § 37 odst. 2 a § 45 odst. 1 správního řádu.

- b) uvedení období, ročníku, popřípadě pololetí, kdy má být žák individuálně vzděláván

Žádost o povolení individuálního vzdělávání musí obsahovat všechny požadované informace podle § 41 školského zákona, včetně určení období, po které zákonní zástupci žádají o zařazení do této formy vzdělávání. Je vhodné povolovat individuální vzdělávání nejméně na dobu jednoho pololetí. Pokud se naopak zákonní zástupci rozhodnou individuální vzdělávání ukončit dříve, než je v povolení stanoveno, mohou tak učinit kdykoli.

- f) seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1 školského zákona,

Ustanovení § 27 odst. 1 školského zákona se týká učebnic a učebních textů, kterým ministerstvo udělilo schvalovací doložku a zařadilo je do seznamu učebnic a učebních textů. Seznam je zveřejněn na webových stránkách ministerstva:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013?highlightWords=seznam+u%C4%8Debnic>

Učebnice uvedené v tomto seznamu jsou právníckými osobami vykonávajícími činnost základní školy bezplatně poskytovány žákům a na jejich poskytnutí v souladu s § 27 odst. 3 školského zákona mají nárok i žáci s povoleným individuálním vzděláváním. Proto není nutné uvádět tyto učebnice v žádosti o povolení individuálního vzdělávání a zákonný zástupce uvádí pouze seznam učebnic, které nemají schvalovací doložku, bude-li takové používat.

- g) další skutečnosti, které mají vliv na průběh vzdělávání žáka

Zde může zákonný zástupce uvést jakékoliv další skutečnosti, které souvisejí se žádostí o povolení individuálního vzdělávání. Uvedou se např. zdravotní omezení mající vliv na vzdělávání nebo na průběh a podmínky zkoušek podle § 41 odst. 4. školského zákona. K tomu ministerstvo připomíná, že poskytovat informace o zdravotním stavu žáka je také obecnou povinností zákonného zástupce podle § 22 odst. 3 písm. c) a e) školského zákona.

- h) vyjádření školského poradenského zařízení

Školskými poradenskými zařízeními jsou podle § 116 školského zákona pedagogicko-psychologické poradny (PPP) nebo speciálně pedagogická centra (SPC), zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení. Pro platnost vyjádření není rozhodující, které školské poradenské zařízení v ČR posouzení vydá.

Není specifikováno, co má vyjádření SPC nebo PPP konkrétně obsahovat. Ministerstvo doporučuje, aby součástí žádosti zákonného zástupce bylo takové vyjádření, ze kterého je možné zjistit, jak se poradenské zařízení staví k povolení individuálního vzdělávání pro konkrétního žáka. Toto vyjádření podle § 41 školského

zákona nepatří mezi taxativně vyjmenované dokumenty a podmínky, podle kterých se ředitel rozhoduje při povolování individuálního vzdělávání, je ale doporučením pro ředitele školy, který by k němu přihlédnout.

(3) Ředitel školy individuální vzdělávání povolí, pokud
a) jsou dány závažné důvody pro individuální vzdělávání,

Rozhodnutí o povolení individuálního vzdělávání je rozhodnutí správní (§ 165 odst. 2 písm. k) školského zákona), na které se v plném rozsahu vztahuje správní řád. Ředitel školy rozhoduje podle důvodů uvedených v § 41 odst. 3 školského zákona. Z dikce školského zákona jasně vyplývá, že pokud žadatel o individuální vzdělávání splní všechny zákonem předepsané podmínky, ředitel školy individuální vzdělávání žáka povolí.

Školský zákon pojímá individuální vzdělávání jako zcela výjimečný způsob plnění povinné školní docházky. Pro povolení musí být mimo jiné dány závažné důvody. O závažnosti důvodů pro individuální vzdělávání rozhoduje ředitel příslušné školy, a to v rámci správního uvážení, které je soudně přezkoumatelné. Ředitel musí posuzovat důvody uvedené v žádosti vždy v kontextu s ostatními informacemi, které získal. Své rozhodnutí musí zdůvodnit ve vztahu k jednotlivým zjištěním, tak aby bylo možné sledovat úvahu, která stojí za rozhodnutím. Jako postačující důvod proto není uvedení např. "rozhodnutí rodičů" a nemělo by být posuzováno jako závažný důvod, neboť každá písemná žádost zákonného zástupce o povolení individuálního vzdělávání je projevem rozhodnutí rodičů, resp. zákonných zástupců, své dítě vzdělávat individuálně. Posuzování závažnosti důvodů pro individuální vzdělávání ředitelem školy by se v případě uznání "rozhodnutí rodičů" za takový závažný důvod stalo bezpředmětným. Úmyslem zákonodárce nepochybně nebylo vyprázdnit pojem "závažné důvody" - pokud by zákonodárce měl v úmyslu tento pojem vymezit tak široce, že by de facto každá žádost o individuální vzdělávání byla závažným důvodem, logicky by při procesu schvalování školského zákona došlo k vypuštění písmene a) v § 41 odst. 3.

Správní uvážení ředitele školy má však své zákonem stanovené meze. V souladu s § 2 odst. 4 správního řádu správní orgán dbá, aby:

- přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a odpovídalo okolnostem daného případu; možnost správního uvážení tedy není prostorem pro libovůli ředitele školy, ale naopak zdánlivě volnější právní úprava umožňuje řediteli školy přijmout řešení, které nejvíce vyhovuje skutkovým zjištěním;
- při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly; jedná se o promítnutí obecného zákazu diskriminace a zásady rovnosti před veřejnou správou do úpravy správního řízení. Ředitel školy si musí být vědom toho, že svým rozhodnutím podle § 41 školského zákona v konkrétním případě sám vymezuje další hranice svého správního uvážení v dalších shodných nebo obdobných případech. Ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu nepřipouští, aby ředitel školy v dalším skutkově shodném nebo podobném případě bezdůvodně rozhodl odlišným způsobem.

Nejčastější důvody pro volbu individuálního vzdělávání

Jako nejčastější důvody jsou zákonnými zástupci uváděny tyto důvody:

- **Zdravotní stav žáka, který nedovoluje pravidelnou řádnou docházku do školy**
Pro zákonné zástupce této skupiny žáků je individuální vzdělávání náhradní cestou ke vzdělávání jejich dítěte, se kterou nepočítali.
- **Časté pracovní cesty zákonných zástupců a jejich rodiny**
Zákonní zástupci z této skupiny vědomě volí individuální vzdělávání a respektují požadavky školy. Problémy mohou nastat s termíny, zejména u konzultací. Tato skupina proto ráda volí možnost elektronické komunikace se školou.

Ministerstvo upozorňuje na to, že je třeba rozlišovat mezi krátkodobým vycestováním, třeba i opakovaným, a dlouhodobým pobytem v zahraničí (nejméně jedno pololetí školního roku).

V každém z těchto případů se nastavuje jiná forma vzdělávání – při opakovaných krátkodobých cestách do zahraničí nebo v rámci ČR je možné využít individuální vzdělávání, ale při dlouhodobém pobytu v zahraničí je plnění povinné školní docházky zajišťováno jinými způsoby podle § 38 školského zákona, např. docházkou do školy v zahraničí nebo prostřednictvím tzv. individuální výuky podle § 38 odst. 2 školského zákona, pokud nelze jinak.

- **Potíže žáků různého charakteru**

Jde např. o konflikty žák/učitel, šikana žáka, stres ze školy. Ministerstvo upozorňuje na to, že žádost o individuální vzdělávání z těchto důvodů je krajním řešením, a doporučuje, aby se škola zabývala problémy tohoto charakteru dříve, než jejich výsledkem bude žádost o tuto formu vzdělávání.

- **Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a žáci mimořádně nadaní**

Žákům nevyhovuje tempo nebo metody a formy vzdělávání. V těchto případech mohou zákonní zástupci s výhodou využít individuální přístup ke vzdělávání.

Ministerstvo upozorňuje na to, že zákonní zástupci někdy uvádějí do odůvodnění žádosti o povolení individuálního vzdělávání i jiné důvody, než jsou ty skutečné. Příčinou je nejčastěji obava z toho, že „pravé“ důvody by nemusely být shledány dostatečně závažnými pro povolení individuálního vzdělávání. Ministerstvo proto doporučuje ověřovat skutečnosti uváděné v žádosti o povolení individuálního vzdělávání prostřednictvím rozhovoru se zákonným zástupcem žáka.

Vstupní rozhovor před povolením individuálního vzdělávání

Ministerstvo doporučuje provést se zákonnými zástupci žáka, kteří žádají o povolení individuálního vzdělávání, vstupní rozhovor, jehož cílem je seznámit se se záměry rodiny, informovat zákonné zástupce o podmínkách individuálního vzdělávání stanovených školským zákonem, o specifických podmínkách školy a o rizicích, které tato forma vzdělávání přináší. Nejdůležitější je diskuse o důvodech pro volbu individuálního vzdělávání a o tom, co zákonní zástupci a žák od individuálního vzdělávání očekávají.

Škola se seznámí s **představou zákonných zástupců** o průběhu vzdělávání:

- kde bude probíhat;
- jak často a dlouho se mohou věnovat učení;
- jak bude zajišťována výuka konkrétních předmětů nebo oblastí (např. výuka cizího jazyka, druhého cizího jazyka, výchovných předmětů);
- kdo bude žáka vzdělávat, zda zákonní zástupci nebo jiní vzdělavatelé a jaké mají vzdělání;
- zda existují vzdělávací obory, se kterými by mohli mít zákonní zástupci (vzdělavatelé) při individuálním vzdělávání odborný problém.
- Část rozhovoru by měla být věnována **nutnosti socializace žáka**. Zákonní zástupci by měli popsat, jak často bude v kontaktu se svými vrstevníky (nebo se zapojí do činnosti ve věkově různorodé skupině). Je třeba zákonné zástupce vést k tomu, aby žák měl takových kontaktů co nejvíce a byly co nejrozmantější. V případech, kdy je ze strany zákonných zástupců prezentováno, že žák bude mít mimoškolní aktivity, ale jejich charakter je ryze individuální (hra na hudební nástroj, individuální sport atd.), je dobré je upozornit na potřebu zapojení žáka i do skupinových volnočasových aktivit.

b) jsou zajištěny dostatečné podmínky pro individuální vzdělávání, zejména podmínky materiální a ochrany zdraví žáka

Ředitel školy uvede ve správním řízení konkrétní důkazy týkající se zajištění podmínek pro individuální vzdělávání vždy, pokud je to nutné ke zjištění stavu věci podle § 52 správního řádu:

„Účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.“

c) osoba, která bude žáka vzdělávat, získala alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a jedná-li se o žáka na druhém stupni základní školy, vysokoškolské vzdělání

Prokazuje se originálem nebo ověřenou kopií příslušných vysvědčení. Zákonný zástupce nemusí být zároveň vzdělavatelem. Vzdělavatelem může být jiná osoba, která splňuje požadovanou úroveň vzdělání. Žadatel k žádosti přiloží kopii dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání osoby, která bude žáka vzdělávat. Jestliže tedy zákonný zástupce uvede do žádosti, že vzdělavatelem bude jiná osoba, uvede její jméno a doloží její doklady o dosaženém vzdělání, naplní se tím podmínky zákona, přestože sám požadavky na vzdělání nesplňuje.

d) jsou zajištěny vhodné učebnice a učební texty, podle nichž se má žák vzdělávat

Škola poskytne pro individuální vzdělávání kompletní sadu učebnic a základní školní potřeby, které používají žáci odpovídajícího ročníku v dané škole, a to podle § 41 odst. 10 školského zákona. Žák v individuálním vzdělávání má na poskytnutí těchto učebnic a základních školních potřeb nárok jako ostatní žáci školy.

Je třeba upozornit na materiály, které jsou kryté autorskými právy nebo jinými smlouvami (výuková DVD, interaktivní učebnice a jiné aplikace používané školou). Autorský zákon v § 31 odst. 1 písm. c) umožňuje užití dílo při vyučování pro ilustrační účel, pokud účelem není dosažení přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a nepřesáhne-li toto užití rozsah odpovídající sledovanému účelu, tedy vzdělávání.

Škola musí jednat v souladu s licencí nebo ustanoveními smlouvy, pokud je má uzavřeny. Výuková licence není omezena personálně, může ji tedy využívat jak škola, tak také učitelé či žáci, tedy i žáci v individuálním vzdělávání. Licence není omezena ani způsoby užití, proto je možné dílo užívat jakýmkoli způsoby – rozmnožováním, pouštěním ze záznamu (CD, DVD apod.), přednášením apod., pokud se tak děje „nevýdělečně“, vždy však pouze v rozsahu odůvodněném ilustračním účelem při vyučování (tedy pouze jako jeho součást) a nepřesáhne-li rozsah odpovídající sledovanému účelu.

Mají-li vzdělavatelé zájem používat i jiné učebnice nebo učební texty, kromě učebnic poskytnutých školou, nelze jim v tom bránit, ale tyto si již pořizují na vlastní náklady. Zákonní zástupci o této skutečnosti musí informovat školu. Vzdělavatelům (zákonným zástupcům) je zapotřebí vysvětlit, že obsah učebnic nemusí vždy korespondovat s obsahem učiva ve školním vzdělávacím programu a že z hlediska vzdělávání je závazné pro posuzování dosažení požadovaných výstupů to, co je uvedeno ve školním vzdělávacím programu. Jestliže chybí v učebnici nějaká oblast požadovaná ve školním vzdělávacím programu, musí vzdělavatel sám takové učivo žáka naučit, případně najít ve spolupráci se školou jiné zdroje, ze kterých lze informace čerpat.

Zajištění vhodných učebnic a učebních textů může ředitel školy (nebo jím pověřený pedagog) ověřit prostřednictvím vstupního rozhovoru před povolením individuálního vzdělávání. Jedná se buď o učebnice uvedené v seznamu učebnic podle § 27 odst. 1 školského zákona, nebo o učebnice dle seznamu předloženého zákonným zástupcem žáka v žádosti o povolení individuálního vzdělávání.

Na rozdíl od § 41 odst. 2 písm. f) školského zákona, kdy zákonný zástupce předkládá škole pouze jmenný seznam učebnic neuvedených v seznamu učebnic a učebních textů nebo prohlášení, že budou používány učebnice se schvalovací doložkou, podle § 41 odst. 3 písm. d) ověřuje ředitel školy, zda dané učebnice a učební texty jsou fakticky zajištěny.

Ředitel školy v rámci řízení o povolení individuálního vzdělávání provede posouzení učebnic, jež nemají schvalovací doložku ministerstva, podle kritérií stanovených v § 27 odst. 2 školského zákona.

4. Organizace individuálního vzdělávání

(4) Po dobu individuálního vzdělávání žáka za plnění podmínek uvedených v odstavci 3 odpovídá zákonný zástupce žáka.

Zákonný zástupce podle tohoto ustanovení odpovídá za zajištění plnění podmínek ke vzdělávání, zejména podmínek materiálních, personálních a ochrany zdraví žáka v souladu s vydaným rozhodnutím o povolení individuálního vzdělávání.

Školní vzdělávací program a individuální vzdělávání

Vzdělávání v rámci individuálního vzdělávání se realizuje podle školního vzdělávacího programu školy, ve které je žák přijat k plnění povinné školní docházky. Je závazný pro žáky i jejich vzdělavatele. Školní vzdělávací program musí být dostupný vzdělavatelům žáků v individuálním vzdělávání. Není-li tomu tak a školní vzdělávací program je dostupný pro veřejnost pouze v tištěné podobě a ve škole, je vhodné poskytnout jej vzdělavatelům žáků v individuálním vzdělávání např. v elektronické podobě. Vzdělavatelé by měli mít možnost ve školním vzdělávacím programu (ŠVP) sledovat, z jakých znalostí z předchozích ročníků se vychází a jaký obsah výuky bude následovat v dalších ročnících. Rovněž je pro ně důležité sledovat postup rozvíjení klíčových kompetencí a průřezových témat.

Vzdělavatelé, kteří nemají pedagogické vzdělání, by mohli mít problémy s transformací informací uvedených v ŠVP do podoby plánu výuky. Mohou mít potíže s identifikací toho, co má žák umět a na jaké úrovni, neorientují se v provázanosti mezi vyučovacími předměty apod. Proto je vhodné, aby vzdělavatelé nepracovali přímo s ŠVP, byť jeho znalost je důležitá, ale měli k dispozici podrobnější, rozpracovaný materiál, který jim pomůže s obsahem i organizací vzdělávání – roční vzdělávací plán vyučovacího předmětu. Vzhledem k tomu, že vzdělávací plány si zpracovávají pro svou potřebu vyučující ve školách, je nejjednodušší cestou dohodnout se na poskytnutí těchto plánů i vzdělavatelům. Výhodou takového kroku je to, že vzdělavatel kromě získání informace o tom, co má naučit, také bude vědět, v jakém čase a v jakých krocích má učivo zvládnout.

Rozsah výuky

Vzdělavatel volí čas věnovaný jednotlivým předmětům zejména podle schopností žáka zvládat učivo a podle volby forem činnosti (např. přírodovědná vycházka, návštěva muzea).

Výuka v rámci individuálního vzdělávání by obecně měla být časově velmi efektivní. Důležité je věnovat se opakování a procvičování učiva, individuálním zájmům a nadání žáka prostřednictvím účasti v zájmových kroužcích, klubech apod.

5. Průběh individuálního vzdělávání

Metodické vedení a konzultace

Školský zákon nespecifikuje, jakým způsobem má probíhat spolupráce školy a vzdělavatele v rámci individuálního vzdělávání. Ministerstvo na základě zkušeností z pokusných ověřování doporučuje následující formy spolupráce školy se vzdělavatelem a žáky, které však nejsou ani pro školu, ani pro vzdělavatele povinné, a jsou předmětem dohody.

Konzultace se žákem, zákonnými zástupci (vzdělavatelem)

Škola by měla být připravena na to, že někteří vzdělavatelé budou potřebovat metodickou podporu. K tomu slouží konzultace, a to nejen osobní, ale také ve formě telefonické nebo elektronické.

Konzultanty vzdělavatele na straně školy by měli být zkušení pedagogové ovládající různé metody práce s žáky a didaktiku předmětu. Jedním z úkolů konzultantů bude doporučovat vzdělavateli vhodné metody práce a postupy učení, které povedou k cíli u konkrétního žáka.

- **Harmonogram konzultací** – je vhodné se zákonnými zástupci dojednat formu a četnost konzultací, která se odvíjí zejména od zkušeností vzdělavatelů (potřeba metodického vedení), vzdálenosti bydliště žáka od školy, možnosti využívání jiných způsobů vzájemné komunikace, než je osobní jednání (chat, skype, videokonference atd.).

Konkrétní termíny konzultací jsou pak dojednávány průběžně. Ministerstvo doporučuje zařazení konzultací během obou pololetí. Na počtu, frekvenci a formě konzultací se škola dohodne se vzdělavatelem.

V případě, že škola zjistí, že vzdělavatel má s vedením vzdělávání problémy, které se odrážejí ve výsledcích žáka, ministerstvo doporučuje zvýšit počet konzultací, případně nabídnout konzultace i pro vyučovací předměty, ve kterých doposud neprobíhaly.

- **Doporučená účast na konzultacích**

Konzultací se účastní žák, vzdělavatel a pedagog, který je konzultantem pro daný vyučovací předmět.

- **Doporučený průběh konzultace**

- informace o stavu vzdělávání – rozhovor konzultanta se vzdělavatelem a žákem,
- rozbor případných zjištěných problémů se vzdělavatelem,
- dohoda o postupech k odstranění problémů,
- probrání metodických postupů výuky následujícího učiva,
- řešení problémů při vedení dokumentace týkající se vzdělávání žáka.

Z konzultace je vhodné pořídit vzájemně odsouhlasený stručný záznam, aby bylo možné později zjistit, zda případné problémy byly odstraněny, zda vzdělavatel využil postupy navržené konzultantem a zda měly efekt. V záznamu z konzultace by měl být popsán průběh konzultace, zjištěný stav ve vzdělávání žáka, projednávané otázky se vzdělavatelem se závěry a metodická doporučení. Záznam by měl být podepsán konzultantem a vzdělavatelem.

E-learning

Individuálně vzdělávání žáci se mohou na základě dohody se školou do výuky svého ročníku zapojovat i prostřednictvím e-learningu, her nebo interaktivních vzdělávacích programů, což je výhodné i pro žáky s poruchami učení. Díky snadnému přístupu k informacím se dají jednotlivá témata uchopit bez problému i v mezioborových vztazích. Žáci se také tímto způsobem učí, jak ovládat a používat moderní technologie.

Sledování a kontrola průběhu individuálního vzdělávání

Ředitel školy

Ředitel školy má mít průběžné informace o průběhu individuálního vzdělávání ve škole. Součástí pedagogických rad by měly být informace o průběhu konzultací i vzdělávání žáků v individuálním vzdělávání. Na hodnotících pedagogických radách v závěru každého pololetí pedagogická rada projedná vyhodnocení výsledků žáků zařazených do individuálního vzdělávání a zhodnocení průběhu individuálního vzdělávání. V případě potřeby přijímá ředitel opatření, která jsou součástí záznamu z jednání pedagogické rady.

Ministerstvo upozorňuje na úpravu § 174 školského zákona, kde byl za odstavec 2 vložen nový odstavec 3, který zní:

„Pokud je místem, kde se uskutečňuje individuální vzdělávání žáka povolené podle § 41 odst. 3, obydli a není dán souhlas toho, kdo v něm bydlí, se vstupem do něj, inspekční činnost podle odst. 2 proběhne ve škole, kam byl žák přijat k plnění školní docházky. V tomto případě Česká školní inspekce termín inspekční činnosti se zákonným zástupcem žáka dohodne, je-li to možné. Inspekční činnost probíhá i v tomto případě za přítomnosti a součinnosti osoby, která žáka vzdělává podle § 41 odst. 3 písm. c).“

Ministerstvo doporučuje, aby ředitel školy po dohodě s Českou školní inspekcí stanovil, kdo bude přítomen inspekční činnosti (např. zákonný zástupce, vzdělavatel, příp. jiná osoba – viz čl. 7 tohoto materiálu), a pokud nebude probíhat v místě poskytování individuálního vzdělávání, vyčlení k tomuto účelu prostory a pomůcky (podle § 41 odst. 10 školského zákona).

6. Doporučení pro výuku některých vzdělávacích předmětů

Doporučení pro výuku předmětů výchovného zaměření

Je třeba vysvětlit vzdělavatelům, co je hlavním cílem výchovných předmětů. K těmto vyučovacím předmětům často nejsou k dispozici učebnice. Vzhledem k charakteru předmětů se musí škola předem dohodnout se vzdělavatelem na tom, jak budou prokazovány výsledky práce, znalosti a dovednosti žáka. Velkou roli zde hraje prezentační a dokumentační portfolio žáka.

Portfolio žáka

Žákovské portfolio je uspořádaný a komentovaný soubor vybraných materiálů, vznikajících během učení žáků. Portfolio není cílem učení žáků, ale prostředkem k němu. Důležité jsou proto činnosti, kterým se žáci v průběhu práce s portfoliem věnují, tj. především sbírání, třídění, průběžné reflektování a sebehodnocení, sdílení, prezentování a obhajování. I když je potřeba se sjednotit na základním smyslu a obsahu žákovského portfolia, je třeba ponechávat žákům zároveň dostatek prostoru pro projevení osobnosti, originality, tvořivosti a samostatnosti.

Žákovi slouží portfolio k efektivnímu učení, k uvědomování si procesu učení, ke sledování vlastního úsilí a pokroku v učení, ke spolupodílení se na plánování dalšího učení a rozvoje osobnosti. Žákovské portfolio umožňuje dokumentovat a integrovat dosavadní vědomosti a dovednosti a jejich rozvoj. Výběrem a obhajobou svých nejúspěšnějších prací žákovi umožňuje spolupodílet se na hodnocení. Při práci s portfoliem může každý žák zažívat úspěch. Žákovské portfolio se stává funkčním nástrojem rozvoje a prokazování celé škály klíčových a oborových kompetencí. Zvláště umožňuje rozvíjet kompetence k sebereflexi a sebehodnocení.

Učiteli slouží žákovské portfolio k realizaci výuky, ve které se žák sám, se svými vrstevníky i s učitelem, učí rozumět procesům svého učení i sám sobě a toto porozumění využívat k plánování dalších úkolů a strategií vlastního rozvoje, k přejímání spoluzodpovědnosti za své učení a rozvoj. Učiteli umožňuje vidět žákovo učení jako dlouhodobý proces, který je ovlivněn řadou faktorů, brát a vidět žáka jako osobnost v celé jeho komplexnosti. Práce s portfoliem umožňuje individualizovat a diferencovat učení žáků podle jejich možností, potřeb a zájmů. Portfolio je pro učitele zdrojem informací o žákově učení a jeho pokrocích a slouží k efektivnímu hodnocení. Žákovské portfolio slouží také rodičům především jako zdroj informací o pokrocích učení dítěte a příležitost ke vzájemnému sídlení jeho zážitků a úspěchů¹.

V základní škole je důležité rozlišit **portfolio dokumentační**, se kterým žáci pracují průběžně během celého školního roku, a **portfolio prezentační** (závěrečné, výběrové), které tvoří z pracovního portfolia na závěr určité etapy učení (v rámci individuálního vzdělávání na konci každého pololetí školního roku). Většinou

¹ Publikace nakladatelství Verlag Dashöfer Školní vzdělávací program krok za krokem (Kapitola 3/5.1.1, s. 1 - 3. Aktualizace červenec 2005), www.dashofer.cz/svp/?wa=25N07E7RV

každý žák tvoří jedno své portfolio zahrnující práce ze všech vzdělávacích oblastí a podporující komplexnost učení a rozvoje klíčových kompetencí.

Portfolio individuálně vzdělávaného žáka může být dokumentační i prezentační. Škola může stanovit „povinný“ obsah zejména dokumentační části portfolio a ponechat na žákovi a vzdělavateli, čím se budou chtít dále prezentovat. Vzhledem k tomu, že při přezkoušení zejména výchovných předmětů hraje portfolio významnou roli, je vhodné, aby byl se vzdělavateli předem dojednáno požadovaný obsah toho, co bude zapotřebí v rámci žákova portfolio předložit při hodnocení. Portfolio je vlastnictvím žáka.

Tělesná výchova

Při výuce tělesné výchovy je zapotřebí upozornit vzdělavatele, že i zde platí ŠVP a je třeba respektovat rozmanitost pohybových aktivit. Pokud vzdělavatel zvolí v rámci individuálního vzdělávání výuku tělesné výchovy např. formou sportovního kroužku nebo účasti ve sportovním klubu a jestliže vybrané druhy pohybových aktivit (sportů) některou složku vymezenou v ŠVP neobsahují, musí ji zajistit vzdělavatel (např. sportovní hry, gymnastika, atletika, úpolové sporty).

Doporučení pro výuku cizích jazyků

Pro výuku cizích jazyků je vhodné se vzdělavatelem (zákonným zástupcem) ještě před zařazením do individuálního vzdělávání projednat, jak bude tato část vzdělávání zajištěna. Je zapotřebí upozornit zejména na skutečnost, že na druhém stupni jsou již od určitého ročníku (dle ŠVP) požadovány dva cizí jazyky.

Zákonní zástupci tuto výuku mohou řešit prostřednictvím vzdělavatele nebo jazykových kurzů, kam žáka přihlásí. Je zapotřebí upozornit zákonného zástupce (vzdělavatele) na to, aby si předem ověřil, jaký je obsah kurzu a zda je tento obsah v souladu s požadavky ŠVP. Při hodnocení žáka se nelze odvolávat na to, že se dané učivo žák v kurzu neučil.

7. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Na základě zprávy a doporučení školského poradenského zařízení je škola povinna individuálně vzdělávanému žákovi upravit podmínky vzdělávání formou individuálního vzdělávacího plánu (IVP) – lze stanovit odlišný obsah a rozsah učiva, lze nastavit jiné podmínky hodnocení žáka apod. Jsou-li odbornými posudky školského poradenského zařízení doporučeny některé specifické metody nebo formy vzdělávání, je důležité je zahrnout do individuálního vzdělávání. Za jejich respektování odpovídá zákonný zástupce. Pokud vzdělavatel nezná doporučené specifické metody práce s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), je zapotřebí, aby mu je pověřený pedagog školy vysvětlil.

Vzhledem ke změně právní úpravy v části školského zákona (§ 16) věnované žákům se SVP bude škola postupovat i u žáků individuálně vzdělávaných podle aktuálně platné právní úpravy zákona a navazujících prováděcích předpisů.

8. Hodnocení žáka zařazeného do individuálního vzdělávání

(5) Individuálně vzdělávaný žák koná za každé pololetí zkoušky z příslušného učiva, a to ve škole, do níž byl přijat k plnění povinné školní docházky.

Individuálně vzdělávaný žák koná za každé pololetí zkoušky z příslušného obsahu vzdělávání, stanoveného školním vzdělávacím programem pro daný ročník. Organizaci zkoušek stanoví ředitel školy na začátku každého pololetí. Zkouška není komisionální. Je na řediteli školy, o jakém obsazení pedagogů rozhodne. K řádnému průběhu zkoušky stačí jeden pedagog, u něž žák zkoušku vykoná.

Časové období

Ředitel školy na počátku každého pololetí rozhodne o časovém období, ve kterém bude přezkoušení probíhat. Časové období musí být tak dlouhé, aby bylo reálné provedení přezkoušení s ohledem na počet žáků v individuálním vzdělávání ve škole, na počet vyučovacích předmětů, ze kterých je zapotřebí žáky přezkoušet, a na individuální možnosti žáků.

Na základě dohody mezi školou a zákonnými zástupci je možné také uplatnit průběžné hodnocení s tím, že pololetní zkoušky dle zákona proběhnou, ale do výsledku žáka za celé pololetí lze průběžné hodnocení zahrnout. Tato možnost je vítaná zejména u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, neboť sníží jednorázovou zátěž na konci pololetí.

Konkrétní termíny

Pro dané časové období pak jsou sjednávány konkrétní termíny přezkoušení. Termíny by měly vyhovovat oběma stranám – škole i zákonnému zástupci (příp. vzdělavateli). Pokud se dohodnout nelze, určí termíny ředitel školy.

Přítomnost dalších osob při přezkoušení

Při zkouškách může být dle rozhodnutí ředitele školy přítomen zákonný zástupce žáka, osoba vzdělávající žáka, zástupce školského poradenského zařízení, případně další osoba. Přítomnost zákonného zástupce (vzdělavatele) při samotném přezkoušení je věcí domluvy mezi školou a zákonným zástupcem (vzdělavatelem). Obecně není důvod bránit jejich přítomnosti, ale je třeba stanovit jasná pravidla. Je nepřipustné, aby přítomná osoba bez vyzvání pedagoga jakkoli zasahovala do průběhu zkoušky. Škola by měla postupovat jednotně pro všechny zařazené žáky. Výjimku tvoří žáci se SVP, jejichž zdravotní stav vyžaduje aktivní zapojení zákonného zástupce žáka nebo vzdělavatele, případně dalších osob.

Formy přezkoušení

- písemný test
- písemná zkouška (např. diktát, doplňovací cvičení, slohová práce...)
- ústní přezkoušení
- předložení portfolia
- předvedení praktických dovedností (např. z předmětů výchovného zaměření)
- prezentace
- rozhovor v cizím jazyce
- kombinace uvedených metod

Pro přezkoušení žáka volí škola takové formy, které jí umožní objektivně hodnotit znalosti a dovednosti žáka. Formy přezkoušení by měly být se zákonným zástupcem žáka projednány již při povolování individuálního vzdělávání. O závěrečném hodnocení rozhoduje pedagog. Vychází přitom z výsledků přezkoušení, případně z předložených materiálů dokládajících výsledky vzdělávání v žákovském portfoliu. Výsledky žáka přezkoušející pedagog posuzuje s ohledem na dosažení očekávaných výstupů stanovených pro předmět a ročník v ŠVP. Při hodnocení se řídí „Pravidly pro hodnocení“, která jsou součástí školního řádu. Pokud vzdělavatel předkládá své závěrečné hodnocení žáka, učitel k němu může přihlídnout, ale není pro něj závazné. Při hodnocení individuálně vzdělávaného žáka na vysvědčení vychází ředitel školy z výsledků zkoušek.

(6) Nelze-li individuálně vzdělávaného žáka hodnotit na konci příslušného pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení pololetí.

V případě, že zákonný zástupce žáka opakovaně omlouvá žáka z termínu zkoušky, může ředitel školy požádat o potvrzení důvodu nepřítomnosti od registrujícího lékaře pro děti a dorost, případně si vyžádat jiné úřední potvrzení, a to za podmínek stanovených ve školním řádu školy (viz § 50 odst. 1 školského zákona) – viz

materiál ministerstva „Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách“, kapitola 4 (www.msmt.cz/file/33233_1_1/).

(7) Pokud má zákonný zástupce pochybnosti o správnosti hodnocení žáka, může do 8 dnů od konání zkoušek písemně požádat ředitele školy o přezkoušení žáka; byl-li zkoušejícím žáka ředitel školy, krajský úřad. Pokud ředitel školy nebo krajský úřad žádosti vyhová, nařídí komisionální přezkoušení žáka.

Při komisionálním přezkoušení je nutné postupovat podle § 22 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo upozorňuje, že na rozdíl od přezkoušení podle § 52 odst. 4 školského zákona zde není na přezkoušení zákonný nárok. Ředitel školy, popřípadě krajský úřad, proto nemusí žádosti o přezkoušení vyhovět.

9. Zrušení povolení individuálního vzdělávání

(8) Ředitel školy zruší povolení individuálního vzdělávání

Rozhodnutí o zrušení individuálního vzdělávání je rozhodnutí správní (§ 165 odst. 2 písm. k) školského zákona), na které se v plném rozsahu vztahuje správní řád. Ředitel může zrušit povolení k individuálnímu vzdělávání jen z důvodů uvedených v § 41 odst. 8 školského zákona. Jiné důvody nelze použít.

a) pokud nejsou zajištěny dostatečné podmínky ke vzdělávání, zejména podmínky materiální, personální a ochrany zdraví žáka

V případě, že ředitel školy získá závažnou informaci o tom, že nejsou zajištěny dostatečné podmínky ke vzdělávání, zejména podmínky materiální, personální a ochrany zdraví žáka v souladu s vydaným rozhodnutím o povolení individuálního vzdělávání, zahájí řízení o ukončení individuálního vzdělávání.

Na základě zjištěných skutečností ředitel školy rozhodne buď o zastavení řízení (pokud jsou podmínky dostatečné), nebo o zrušení povolení individuálního vzdělávání (pokud nejsou podmínky dostatečné). V odůvodněných případech se doporučuje určit zákonným zástupcům přiměřenou lhůtu k nápravě. Proti tomuto rozhodnutí se dle § 81 odst. 1 správního řádu lze odvolat, a to dle § 83 odst. 1 správního řádu do 15 dnů ode dne jeho oznámení. Odvolání se podává u ředitele/ky školy a dle § 183 odst. 4 školského zákona o něm rozhoduje příslušný krajský úřad. Odvolání nemá odkladný účinek s ohledem na § 68 odst. 6 správního řádu.

b) pokud zákonný zástupce neplní podmínky individuálního vzdělávání stanovené tímto zákonem

Jedná se např. o nepřítomnost žáka bez omluvy na přezkoušení, přičemž zákonný zástupce se školou nekomunikuje nebo o nerespektování školního vzdělávacího programu při individuálním vzdělávání.

c) pokud žák na konci druhého pololetí příslušného školního roku neprospěl

Pojem „konec druhého pololetí“ je použit v obdobném kontextu jako v § 52 odst. 1 a 3 školského zákona a vztahuje se i na hodnocení v případném náhradním termínu nebo v opravné zkoušce.

d) nelze-li žáka hodnotit způsobem uvedeným v odstavcích 4 a 5, nebo

Toto ustanovení zahrnuje i případ, kdy žáka nelze hodnotit na konci 1. nebo 2. pololetí, a to ani v náhradním termínu podle § 41 odst. 5 školského zákona

e) na žádost zákonného zástupce žáka

Na žádost zákonného zástupce žáka zruší ředitel školy povolení individuálního vzdělávání bez zbytečného odkladu (viz § 71 odst. 3 správního řádu).

(9) Ředitel školy rozhodne o zrušení individuálního vzdělávání žáka nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení a zároveň zařadí žáka do příslušného ročníku základní školy. Odvolání proti rozhodnutí ředitele školy o zrušení individuálního vzdělávání žáka nemá odkladný účinek.

Pokud ředitel zruší povolení k individuálnímu vzdělávání, žák zůstává žákem školy. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí ředitele nemá odkladný účinek, musí žák do běžné formy vzdělávání ve škole nastoupit v den následujícím po dni, kterým bylo individuální vzdělávání zrušeno. Ředitel školy si musí být vědom toho, že žáci v individuálním vzdělávání jsou započtení nejen do kapacity školy, ale počty individuálně vzdělávaných žáků musí být zohledněny také v kapacitě příslušného ročníku.

V souladu s § 74 odst. 1 správního řádu má odnětí odkladného účinku odvolání proti rozhodnutí za následek předběžnou vykonatelnost rozhodnutí. To znamená, že právní účinky rozhodnutí, kterými jsou v daném případě zrušení individuálního vzdělávání a vznik povinnosti žáka plnit povinnou školní docházku v dané škole běžným způsobem, nastávají již dnem jeho oznámení účastníkům řízení (§ 72 správního řádu), nikoliv až dnem právní moci. Právní moci nabývá rozhodnutí v okamžiku, kdy se proti rozhodnutí již nelze odvolat (například marným uplynutím lhůty pro odvolání nebo pokud je podané odvolání odvolacím orgánem zamítnuto).

Pokud ředitel zruší povolení k individuálnímu vzdělávání během školního roku, musí požádat o zvýšení přiděleného finančního normativu na tohoto žáka příslušný krajský úřad.

10. Výdaje spojené s individuálním vzděláváním

(10) Výdaje spojené s individuálním vzděláváním hradí zákonný zástupce žáka, s výjimkou učebnic a základních školních potřeb podle § 27 odst. 3 a 6, speciálních učebnic a speciálních didaktických a kompenzačních učebních pomůcek podle § 16 odst. 7 a výdajů na činnost školy, do níž byl žák přijat k plnění povinné školní docházky.

Učebnice a základní školní potřeby poskytuje škola žákovi v množství, druhu, typu a kvalitě, jako by mu byly poskytnuty při pravidelné školní docházce.

11. Další informace a doporučení

Žák má podle § 122 odst. 2 školského zákona nárok na školní stravování pouze po dobu svého pobytu ve škole. Individuálně vzdělávaný žák proto nemá nárok na školní stravování při vzdělávání mimo školu, pouze ve dnech pobytu ve škole při přezkoušení.

V souladu s § 9 vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, může být účastníkem činnosti školní družiny nebo školního klubu žák základní školy, tedy i žák individuálně vzdělávaný. Na zájmové vzdělávání ve školní družině nebo školním klubu však obecně není právní nárok. Pokud je individuálně vzdělávaný žák účastníkem zájmového vzdělávání, podle § 122 odst. 2 školského zákona nemá nárok na školní stravování.

Povinnosti podle § 22 odst. 3 školského zákona týkající se povinností žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků se vztahují také na zákonného zástupce individuálně vzdělávaného žáka, s výjimkami vyplývajícími z povahy individuálního vzdělávání.

Mgr. Václav Pícl
náměstek ministryně školství, mládeže a tělovýchovy

Přílohy:

- Příloha č. 1 – Vzor rozhodnutí o povolení individuálního vzdělávání
- Příloha č. 2 – Vzor rozhodnutí o zrušení povolení individuálního vzdělávání
- Příloha č. 3 – Doporučený postup pro ředitele škol při povolování individuálního vzdělávání
- Příloha č. 4 – Doporučený vzor žádosti o povolení individuálního vzdělávání

VZOR

V dne
Č. j.:
Počet stran:

ROZHODNUTÍ

Ředitel/ka školy

.....
(úplný název a údaje o škole, dále jen „škola“)
jako správní orgán příslušný podle § 165 odst. 2 písm. k) ve spojení s § 31 odst. 2 a 4
zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
(školský zákon),
ve znění pozdějších předpisů,
rozhodl/a v řízení o povolení individuálního vzdělávání žákyni/žákovi školy

.....
(úplné jméno a identifikační údaje dle § 37 odst. 2 správního řádu),

t a k t o :

povoluje se individuální vzdělávání

žákyni/žákovi, narozené/mu,

trvale bytem

na dobu od do

Odůvodnění

Náležitosti odůvodnění stanovuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, § 68 odst. 3. Z odůvodnění musí naprosto přesně vyplývat, jak bylo řízení zahájeno, jak bylo vedeno, kdo co tvrdil apod. Současně bude nutné uvést, na základě jakých důkazů správní orgán rozhodl, jak se vypořádal s tvrzením účastníků řízení apod. Odůvodnění musí být přesvědčivé, musí se vztahovat se ke konkrétnímu případu a k § 41 školského zákona.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se dle § 81 odst. 1 správního řádu lze odvolat, a to dle § 83 odst. 1 správního řádu do 15 dnů ode dne jeho oznámení. Odvolání se podává u ředitele školy a dle § 183 odst. 4 školského zákona o něm rozhoduje Krajský úřad.....

.....
podpis ředitele/lky
otisk razítka školy

Rozdělovník:

1. zákonný zástupce žáka
2. škola

Vypraveno dne:

VZOR

V dne

Č. j.:

Počet stran:

ROZHODNUTÍ

Ředitel/ka školy

.....
(úplný název a údaje o škole, dále jen „škola“)
jako správní orgán příslušný podle § 165 odst. 2 písm. k) ve spojení s § 31 odst. 2 a 4
zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
(školský zákon),
ve znění pozdějších předpisů,
rozhodl/a v řízení o zrušení povolení individuálního vzdělávání žákyni/žákovi školy

.....
(úplné jméno a identifikační údaje dle § 37 odst. 2 správního řádu),

t a k t o:

zrušuje se povolení individuálního vzdělávání

žákyni/žákovi, narozené/mu,

trvale bytem

Odůvodnění

*Zrušení povolení individuálního vzdělávání je vydáno na základě zjištění, že
(přesně popsat, jak bylo řízení zahájeno, vedeno, kdo je účastník řízení, jakým jednáním naplnil podmínky
pro zrušení povolení individuálního vzdělávání; současně bude nutné uvést, na základě jakých důkazů
správní orgán rozhodl, jak se vypořádal s tvrzením účastníků řízení apod.)*

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se dle § 81 odst. 1 správního řádu lze odvolat, a to dle § 83 odst. 1 správního řádu
do 15 dnů ode dne jeho oznámení. Odvolání se podává u ředitele/ky školy a dle § 183 odst. 4
školského zákona o něm rozhoduje Krajský úřad.....
Odvolání nemá odkladný účinek.

.....
podpis ředitele/lky
otisk razítka školy

Rozdělovník:

1. zákonný zástupce žáka
2. škola

Vypraveno dne:

Doporučený postup pro ředitele škol při povolování individuálního vzdělávání

1. každá škola je povinna umožnit individuální vzdělávání na 1. i 2. stupni ZŠ, pokud jsou zajištěny podmínky stanovené § 41 školského zákona);
2. rozhovor se zákonnými zástupci včetně poskytnutí informace, jaké náležitosti má obsahovat žádost o povolení individuálního vzdělávání; zjištění, zda vzdělavatelé budou potřebovat konzultace a zda mají zájem o zájmové vzdělávání (školní družina, školní klub);
3. přijetí žádosti o povolení individuálního vzdělávání a kontrola, zda obsahuje všechny náležitosti;
4. (případné zjištění podmínek pro individuální vzdělávání v předpokládaném místě poskytovaného vzdělávání ve spolupráci s OSPOD);
5. rozhodnutí ředitele o povolení individuálního vzdělávání ve správním řízení
6. při kladném vyřízení žádosti následuje další postup:
7. příprava školy (viz str. 2 a 3 tohoto materiálu);
8. stanovení konkrétních opatření pro přezkoušení ve škole, včetně konkrétních termínů a metod přezkoušení;
9. seznámení zákonných zástupců (příp. vzdělavatele) s konkrétními postupy, zásadami komunikace a dalšími náležitostmi týkajícími se individuálního vzdělávání;
10. (případné podepsání dohody o individuálním vzdělávání žáka se zákonnými zástupci, pokud se tak ředitel školy a zákonní zástupci dohodnou);
11. seznámení vzdělavatelů s doporučenými specifickými metodami práce s žákem se SVP na základě doporučení školského poradenského zařízení;
12. poskytnutí informace vzdělavateli o dostupnosti školního vzdělávacího programu školy;
13. poskytnutí učebnic a základních školních potřeb pro individuální vzdělávání, a to ve stejném rozsahu jako u ostatních žáků stejného ročníku;
14. zajištění náležitostí týkajících se případného šetření České školní inspekce – zajištění prostor a pomůcek (podle § 41 odst. 10 školského zákona) při inspekčním šetření v rámci individuálního vzdělávání podle § 174 odst. 3 školského zákona.

V závorce jsou uvedeny činnosti, které ředitel školy provede podle svého uvážení (bod 4 a 10).

DOPORUČENÝ VZOR

Ředitelství školy

Pan/paní

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Žádost o povolení individuálního vzdělávání

Název a adresa školy, které je žádost adresována	
Jméno, příjmení a adresa zákonného zástupce, který podává žádost	
Jméno a příjmení žáka, který má být individuálně vzděláván	
Místo trvalého pobytu žáka nebo bydliště	
Rodné číslo žáka	
Důvody pro individuální vzdělávání žáka	
Uvedení období, ročníku, pololetí, kdy má být žák individuálně vzděláván	
Popis prostorového a materiálně technického zabezpečení vzdělávání a podmínek ochrany zdraví individuálně vzdělávaného žáka	
Další skutečnosti, které mají vliv na průběh vzdělávání žáka	
Poznámka	

.....
jméno a příjmení zákonného zástupce

.....
podpis zákonného zástupce

V dne

Přílohy:

1. Doklad osvědčující splnění podmínky o vzdělání osoby, která bude žáka individuálně vzdělávat
2. Seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1 školského zákona
3. Vyjádření školského poradenského zařízení